

Sygn. akt I C 1606/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 października 2016 r.

Sąd Rejonowy w Gliwicach Wydział I Cywilny w składzie:

Przewodniczący: SSR Grzegorz Korfanty

Protokolant: Anna Szner

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 18 października 2016 r. w Gliwicach

sprawy z powództwa K. Z. (1)

przeciwko Bank (...) S.A. we W.

o ustalenie istnienia lub nieistnienia stosunku prawnego lub prawa

1. oddała powództwo;
2. odstępuje od obciążenia powódki K. Z. (1) kosztami postępowania;
3. przyznaje od Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Gliwicach na rzecz r.pr. A. B. kwotę 2 952,00 zł (dwa tysiące dziewięćset pięćdziesiąt dwa złote), w tym 552,00 zł (pięćset pięćdziesiąt dwa złote) podatku VAT, tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu powódce K. Z. (1).

SSR Grzegorz Korfanty

Sygn. akt I C 1606/14

UZASADNIENIE

K. Z. (1) wniosła przeciwko Bankowi (...) S.A. we W. pozew domagając się stwierdzenia, że oświadczenie woli złożone przez powódkę w dniu 6 października 2011 roku, a dotyczące umowy o kredyt nr (...) opiewającej na kwotę 23.190 zł oraz umowy o kredyt nr (...) opiewającej na kwotę 10.999,02 zł jest nieważne.

Uzasadniając swoje żądanie powódka wyjaśniła, że w chwili zawierania umów o udzielenie jej kredytów była w stanie wyłączającym swobodne i świadome powzięcie decyzji i wyrażenie woli w związku z chorobą psychiczną choroby psychicznej. Nadto, podała, iż nie pamięta chwili dokonywania tych czynności.

Pismem procesowym z dnia 25 kwietnia 2014 roku powódka wniosła o przydzielenie jej pełnomocnika z urzędu.

Postanowieniem z dnia 1 października 2014 roku ustanowiono dla powódki pełnomocnika z urzędu w osobie radcy prawnego.

Pismem procesowym z dnia 5 grudnia 2014 roku powódka wniosła o zwolnienie jej od kosztów sądowych w całości.

Postanowieniem z dnia 12 stycznia 2015 roku powódka została zwolniona od kosztów sądowych w całości.

Pismem procesowym z dnia 10 lutego 2015 roku, powódka sprecyzowała żądanie w ten sposób, że wniosła o stwierdzenie, iż złożone pozwanemu oświadczenie woli w postaci umów zawartych przez powódkę z pozwanym w dniach 26 marca 2012 oraz 06.10.2011 są nieważne wobec faktu, iż w chwili podpisywania umów znajdowała się

w stanie wyłączającym swobodne i świadome podjęcie decyzji i wyrażenia woli w związku z chorobą psychiczną na którą cierpi powódka, a nadto o zasądzenie od pozwanego na rzecz pełnomocnika z urzędu zwrotu kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych ewentualnie o zasądzenie na rzecz pełnomocnika z urzędu kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych powiększonych o należny podatek od towarów i usług. Nadto pełnomocnik powódki wskazał, iż powódka przebywa pod stałą kontrolą (...) w Gliwicach, a choroba powódki na charakter przewlekły o wieloletnim przebiegu choroby. Podał także, iż powódka na przełomie 2011 i 2012 roku znajdowała się w stanie depresji, a zażywane leki powodowały spowolnienie procesu myślowego. Powódka nie ujawniała lekarzowi prowadzącemu w pełni swego stanu psychicznego z obawy przed hospitalizacją. Wobec odstawienia leków stan powódki pogorszył się – cierpiała na urojenia, słyszała głosy osób, miała omamy wzrokowe. Chcąc polepszyć swój status i sposób postrzegania przez otoczenie zaciągnęła kredyty, jednak samej czynności zawarcia umów nie pamięta. Pełnomocnik powódki wskazał również, iż powódka nie rozumiała treści umów i zobowiązań z nich płynących.

W odpowiedzi na pozew pozwany wniosła o oddalenie powództwa i zasądzenie kosztów procesu na jego rzecz. Pozwany nie kwestionując zawarcia umów o kredyt gotówkowy z pozwaną, wskazał, iż w jego ocenie, powódka zawierając umowy o kredyt działała w sposób świadomy i swobodny, podejmowała decyzje i wyrażała swą wolę. Powódka składała precyzyjne oświadczenia o osiągniętych dochodach w postaci renty z tytułu czasowej, częściowej niezdolności do pracy oraz w postaci wynagrodzenia za pracę z tytułu umowy o pracę. Oświadczenia były składane samodzielnie przez powódkę. Nadto, pozwany wskazał, iż powódka prawidłowo regulowała należności do listopada 2012 roku. Pozwany wskazał, iż powódka po uzyskaniu środków, natychmiast wypłacała je z konta, co uniemożliwiało dokonanie spłaty wymagalnego zobowiązania przez pozwanego z wpływów na rachunek powódki. Nadto, powódka zawarła z pozwanym umowę o kartę płatniczą i usługi elektroniczne, wykorzystując te instrumenty płatnicze w sposób świadomy. Pozwany wskazała, iż w dniu 25 marca 2013 roku powódka działania w celu zawarcia kolejnej umowy o kredyt, do zawarcia której nie doszło.

Sąd na podstawie zgromadzonego w sprawie i ujawnionego w toku postępowania dowodowego ustalił następujący stan faktyczny.

W dniu 6 października 2011 roku powódka K. Z. (1) zawarła z Bankiem (...) S.A. z siedzibą we W. umowę o kredyt gotówkowy na kwotę 23.190,00 zł, na sfinansowanie potrzeb konsumpcyjnych i pokrycie opłat za udostępnienie ubezpieczeń kredytobiorcy. Spłata należności wynikających z umowy miała następować w 72 miesięcznych ratach.

W dniu 26 marca 2012 roku powódka K. Z. (1) zawarła z Bankiem (...) S.A. z siedzibą we W. umowę o kredyt gotówkowy na (...) rna kwotę 10.999,02 zł, na sfinansowanie potrzeb konsumpcyjnych i pokrycie opłat za udostępnienie ubezpieczeń kredytobiorcy i finansowanie prowizji z tytułu udzielania kredytu. Spłata należności wynikających z umowy miała następować w 72 miesięcznych ratach.

/dowody: umowa pożyczki z dnia 06.10.2011, umowa pożyczki z dnia 26.03.2012r

Powódka leczy się psychiatrycznie od 1993r z rozpoznaniem zaburzenia schizoafektywne typ depresyjny, a następnie w roku 2013 r. rozpoznanie to zmieniono na zaburzenia afektywne dwubiegunowe. Powódka znajduje się pod kontrolą lekarza psychiatry i ma zalecane leki. Przebywała wielokrotnie w szpitalach psychiatrycznych ale w latach 2003 – 2013 nie była hospitalizowana gdyż z powodu spokojnego trybowi życia i opiece konkubenta nie było takiej potrzeby. W okresie czasu zawierającym się w datach zawierania przedmiotowych umów o kredyt powódka pracowała zawodowo, prowadziła budżet domowy i gospodarowała pieniędzmi

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego w postaci dokumentów to jest odpisu umowy o kredyt gotówkowy nr (...) z dnia 06.10.2011, umowy o kredyt gotówkowy nr (...) z dnia 26.03.2012r dokumentacji medycznej na nazwisko K. Z. (1) z leczenia szpitalnego Centrum (...) (...) w Gliwicach, dokumentacji z leczenia ze szpitala w T., karty wypisowej instytutu pracy w S., z dnia 27.09.2001, karty informacyjnej z leczenia szpitalnego w szpitalu (...) w Ś., karty wypisowej ze szpitala (...)Gliwicach, kart informacyjnej z leczenia w (...), dokumentacji medycznej k 94-117 karty informacyjnej leczenia w Centrum (...)

w Gliwicach , oświadczenia z dnia 30.09.2011r, karty informacyjnej klienta z 06.10.2011, raportu BIK, umowy rachunku oszczędnościowo- rozliczeniowego z dnia 12.02.2010, dowodu wpłaty k 157, wydruku z rachunku, pisma z dnia 19.10.2012r, umowy o kartę płatniczą, z dnia 12.02.2010r, umowy usług bankowości elektronicznej, z dnia 04.03.2010r., pismo z dnia 04.03.2010, wniosku z dnia 02.11.2012r,12.04.2010r., dyspozycji z 20.08.2013r., pisma z dnia 30.06.2011, 18.03.2010r., 10.11.2013r., 13.01.2014r., świadectwa pracy z dnia 30.12.2013r orzeczenia ZUS z dnia 08.01.2014r , zeznań świadków I. Ż. (1), B. S., M. Z. , zeznań powódki K. Z. (2) w części , w której nie są one sporne z pozostałym materiałem dowodowym opinii biegłego psychiatry E. K. .

Autentyczność zebranych w sprawie dokumentów oraz prawdziwość treści w nich zawartych nie była podważana przez żadną ze stron zastępowanych przez profesjonalnych pełnomocników, a i Sąd nie znalazł podstaw, by czynić to z urzędu. W konsekwencji, Sąd uznał dokumenty te za w pełni wiarygodne.

Sąd w całości natomiast oparł się o wnioski sporządzonej w toku postępowania opinii biegłego sądowego z zakresu psychiatrii. Sąd nie miał wątpliwości co do jej fachowości ani rzetelności, tym bardziej, że sporządzenie opinii zostało poprzedzone wnikliwym badaniem stanu zdrowia psychicznego powódki i analizą dokumentów, które zostały zgromadzone w materiale dowodowym niniejszej sprawy.

Choć opinia biegłego była konsekwentnie kwestionowana przez powódkę , ostatecznie w ocenie Sądu, zważając na dokonaną wyżej jej ocenę, biegły w sposób dostateczny wyjaśnił założenia swojej opinii zarówno w opinii pierwotnej jak i uzupełniającej a zarzuty do niej stanowiły jedynie polemikę z jej wnioskami. Sąd nie miał wątpliwości co do fachowości i wiedzy biegłego, dlatego w jego ocenie, w okolicznościach niniejszej sprawy nie zaistniały podstawy do dopuszczenia dowodu z opinii innego biegłego W konsekwencji, wniosek o dopuszczenie takiej opinii Sąd oddalił na rozprawie w dniu 18 października 2016 roku.

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo jako bezzasadne należało oddalić w całości .

W niniejszej sprawie powódka dochodziła stwierdzenia ,iż złożone pozwanemu oświadczenie woli w postaci umów zawartych przez powódkę z pozwanym w dniach 26 marca 2012 oraz 06.10.2012 są nieważne wobec faktu ,iż w chwili podpisywania umów znajdowała się w stanie wyłączającym swobodne i świadome podjęcie decyzji i wyrażenia woli w związku z chorobą psychiczną na którą cierpi. Analiza zebranego w sprawie materiału dowodowego pozwoliła Sądowi na ustalenie, że złożone przez powódkę oświadczenia woli kreujące umowy o kredyt gotówkowy zawarte z pozwanym a opisane wyżej nie były dotknięte wadami woli powodującymi nieważność zawartych umów .

W okolicznościach niniejszej sprawy Sąd na podstawie zebranego w sprawie materiału dowodowego , a szczególności opinii biegłego psychiatry D. K., zeznań świadków ustalił , że w chwili zawierania zarówno umowy z dnia 06.10.2011 jak i 26.03.2012 powódka miała w pełni zachowaną możliwość świadomego rozpoznania znaczenia dokonywanej czynności i pokierowania swoim postępowaniem . Wniosek taki potwierdzają następujące argumenty. Starając się o kredyty powódka bez żadnych trudności spełniła wszelkie warunki formalne i dopełniła wszelkich czynności przygotowawczych wymaganych przy zawieraniu umowy o kredyt bankowy. W celu wykazania swej zdolności kredytowej złożyła precyzyjne oświadczenia o osiągniętych dochodach postaci renty z tytułu czasowej ,częściowej czasowej niezdolności do pracy oraz w postaci wynagrodzenia za pracę uzyskiwanego na podstawie umowy o pracę z firmą (...). Doręczyła bankowi stosowne dokumenty, w tym wyrok rozwodowy. Podkreślić należy ,że powódka była długoletnią klientką tego banku dokonywała wcześniej wielu czynności bankowych , korzystała z wielu produktów oferowanych przez bank takich jak założenie i korzystanie z rachunku bankowego , karty płatniczej a nawet usług elektronicznych.. Z uwagi na historię regularnych obrotów budziła zaufanie . Powódka zawsze samodzielnie składała wszelkie oświadczenia woli o charakterze majątkowym. W kontaktach z pracownikami banku powódka udzielała wyczerpujących informacji, a dotychczasowa współpraca świadczyła o wysokim stopniu zrozumienia przepisów , znajomości regulaminów , produktów bankowych i usług ubezpieczenia . Powódka świadomie podjęła decyzje i w tym celu wydała stosowne dyspozycje o rezygnacji z ubezpieczenia kredytu wiedząc ,że za niewykorzystany okres

bank dokona zwrotu pobranej opłaty ubezpieczeniowej. Powódka prawidłowo spłacała raty przedmiotowych kredytów do listopada 2012 . W późniejszym okresie dokonywała systematycznych wypłat środków z konta kartą bankową w bankomacie zaraz po tym jak na konto wpłynęły środki z ZUS oraz z firmy (...). Powódka miała włączoną usługę (...) polegającą na wysyłaniu komunikatów o wpływach na konto w formie wiadomości tekstowej SMS. Środki wpływające na konto powódki były zawsze wypłacane po dokonanych przelewach i powiadającym o tej czynności SMS-ami. Działanie te powodowały, że po dokonanych wypłatach występował brak środków, niezbędnych do zrealizowania zlecenia stałego płatności kredytów. Co w konsekwencji prowadziło do powstania zadłużenia przeterminowanego. Analiza zachowania powódki skłania ku stwierdzeniu, że jej zachowanie w tym zakresie było świadome i celowe, ukierunkowane na uniemożliwienie spłaty wymagalnego zobowiązania wobec banku z tytułu przedmiotowych umów kredytowych. Ponadto w dniu 25 marca 2013r w oddziale w (...) Banku (...) S.A. złożyła wniosek o kredyt restrukturyzacyjny celem uregulowania zobowiązań wobec pozwanego z przedmiotowych umów kredytu. Do zawarcia tej umowy nie doszło. W piśmie z dnia 13 stycznia 2014r powódka wyraźnie oświadczyła, że nie uchyla się od spłaty zadłużenia podając jako jedyną przyczynę braku dotychczasowej spłaty kredytów swoją trudną sytuację życiową. W żadnej mierze nie powoływała się na okoliczność, że w chwili zawierania umowy kredyt znajdowała się w stanie wyłączającym świadome albo swobodne podjęcie decyzji i wyrażenie woli.

Powódka kwestionowała fakt ważności zawartych przez nią umów kredytowych powołując się na wadę oświadczenia woli opisaną w treści przepisu art. 82 k.c. Zgodnie

z treścią tego przepisu, nieważne jest oświadczenie woli złożone przez osobę, która

z jakichkolwiek powodów znajdowała się w stanie wyłączającym świadome albo swobodne powzięcie decyzji i wyrażenie woli. W doktrynie prawa i orzecznictwie sądów panuje ugruntowany pogląd, że stan wyłączający świadomość to brak rozeznania, niemożność rozumienia zachowań własnych i innych osób, niezdawanie sobie sprawy ze znaczenia i skutków własnego postępowania. Powody i rodzaj stanu wyłączającego świadomość nie mają znaczenia prawnego, lecz brak świadomości i swobody musi być zupełny art. 82 k.c. wiąże bowiem przewidziane w nim skutki jedynie z całkowitym wyłączeniem, stąd nie może być mowy o jakimkolwiek stopniowaniu tego stanu. Zazwyczaj najczęstszą przyczyną stanu wyłączającego normalne funkcjonowanie procesu decyzyjnego i mechanizmów uzewnętrznienia woli są w szczególności choroby i różnego rodzaju zaburzenia psychiczne i nerwowe, niedorozwój umysłowy, rozwinięte zmiany miażdżycowe, działania narkotyków alkoholu lub środków farmakologicznych. Powzięcie decyzji i wyrażenie woli jest swobodne, gdy zarówno sam proces decyzyjny jak i uzewnętrznienie woli nie były zakłócone przez destrukcyjne czynniki wynikające z aktualnych właściwości psychiki lub procesu myślowego w sposób wyłączający autonomiczne, czyli wolne działanie. Podstawowym kryterium jest tutaj całkowite zniesienie zdolności wyboru pomiędzy taką lub inną decyzją. Chodzi przy tym o takie źródło zakłóceń, które znajduje się wewnątrz osoby składającej oświadczenie woli, a nie o czynniki czysto zewnętrzne, pod wpływem których oświadczenie zostało złożone. Wyniki przeprowadzonego postępowania dowodowego, zmierzającego do ustalenia, czy w dacie złożenia oświadczenia o poręczeniu pozwana w istocie znajdowała się w stanie wyłączającym jej świadome albo swobodne powzięcie decyzji i wyrażenie woli, ostatecznie doprowadziły Sąd do wniosku, że u pozwanej nie zachodziły żadne stany psychiczne opisane w art. 82 k.c. Czyniąc ustalenia w tym zakresie Sąd w całości oparł się o wnioski sporządzonej w toku postępowania opinii biegłego sądowego z zakresu psychiatrii E. K., które przyjął za własne. Biegły sądowy w sposób stanowczy na podstawie analizy z akt sprawy, dokumentacji medycznej, danych z obserwacji powódki w trakcie badania, z wywiadu klinicznego i wywiadu obiektywnego sformułowała wniosek, że brak podstaw do podważenia możliwości podejmowania przez powódkę w czasie zawierania umów o kredyt z dnia 06.10.2011 i 26.03.2012r swobodnych i świadomych decyzji i wyrażenia woli. W opinii biegła stwierdziła, że rozpoznaje u badanej zaburzenia schizofektywne typu depresyjnego, w stanie remisji objawów. W latach 2011-2012 u powódki nie występowały patologiczne wahania nastroju, zniekształcenia rzeczywistości przez myślenie urojeniowe ani głębsze zaburzenia poznawcze. Z analizy dokumentacji medycznej wynika, że powódka leczy się psychiatrycznie od 1993r z rozpoznaniem zaburzenia schizofektywne typ depresyjny, a następnie w roku 2013 półtora roku po dacie zawarcia umowy o kredyt z 26.03.2012r rozpoznanie to zmieniono na zaburzenia afektywne dwubiegunowe. Powódka znajduje się pod kontrolą lekarza psychiatry i ma zalecane leki, aczkolwiek jak sama przyznała w czasie wizyt lekarskich podawała mylne dane odnośnie swojego stanu zdrowia lub samodzielnie odstawiała przepisane leki. Przebywała wielokrotnie w szpitalach psychiatrycznych, ale w latach 2003 – 2013 nie była hospitalizowana, gdyż z powodu spokojnego trybowi życia i opieki

konkubenta nie było takiej potrzeby. W okresie czasu zawierającym się w datach zawierania przedmiotowych umów o kredyt powódka pracowała zawodowo, prowadziła budżet domowy i gospodarowała pieniędzmi. Podkreślić należy, że biegła E. K. w swej opinii uzupełniającej ponowiła i szczególnie uzasadniła swój pierwotny wniosek o istnieniu u powódki świadomości podjęcia decyzji i rozumienia jej znaczenia jak i swobody jej wyrażenia w momencie zawierania umów o kredyt. Stanowczo podkreśliła, że zaburzenia osobowości ani tym bardziej cechy osobowości nieprawidłowej na które to schorzenia cierpi powódka nie powodują stanu wyłączającego świadomość i swobodne wyrażenie woli i powzięcie decyzji. Podstawę do oceny wyłączenia świadomego albo swobodnego podjęcia decyzji i wyrażenia woli dają ostre psychozy, głębokie upośledzenie umysłowe lub otępienie umysłowe oraz przemijające krótkotrwałe zaburzenia psychiczne takie jak i ilościowe i jakościowe zaburzenia świadomości pochodzenia infekcyjnego, intoksykacyjnego, autointoksykacyjnego. Powoływanie się przez powódkę na treść wniosków opinii biegłych M. W. (1), J. P., M. W. (2) oraz biegłych cytowanych w postanowieniu Prokuratury Rejonowej (...) Gliwicach z dnia 23.05.2014r jest chybione i nieprzydatne albowiem opinie te sporządzone na potrzeby innych postępowań bądź karnych bądź cywilnych i opisują stan w jakim znajdowała się powódka obejmujący okres czasu sierpień 2013, czerwiec 2013 grudzień 2012 to jest znacznie przekraczający czas zawierania umów o kredyt w niniejszej sprawie. Zarówno obraz kliniczny powódki jak i zeznania świadków – pracowników banku bezpośrednio obsługujących powódkę przy zawieraniu umów o kredyt wykluczają stwierdzenie by w chwili zawierania powyższych umów znajdowała się w stanie wyłączającym świadome albo swobodne powzięcie decyzji i wyrażenie woli. Przeciwnie zarówno świadek B. S., która opracowywała wniosek kredytowy powódki i obsługiwała powódkę w dniu 26.03.2012, jak i świadek I. Ż. (2) która podpisywała umowę o kredyt z dnia 06.10.2011r w imieniu banku i w tym dniu rozmawiała z powódką zgodnie i stanowczo potwierdzają, że w dniach zawierania przedmiotowych umów powódka zachowywała się normalnie, w jej zachowaniu nic nie wzbudzało wątpliwości, nie stwierdzono u powódki żadnych zaburzeń psychicznych lub objawów nieracjonalnego działania. Jeśli czegoś nie rozumiała, to pytała o to pracownika banku. Pozwana miała pełne rozeznanie faktu zawierania umowy kredytu i mogła swobodnie pokierować swym postępowaniem.

Podstawę do wyłączenia świadomego lub swobodnego podjęcia decyzji i wyrażenia woli dają ostre psychozy, głębokie upośledzenia umysłowe lub otępienia umysłowe oraz stany przemijających, krótkotrwałych zaburzeń psychicznych takich jak ilościowe i jakościowe zaburzenia świadomości pochodzenia infekcyjnego, intoksykacyjnego, autointoksykacyjnego. Żaden z tych stanów w dniu zawierania umów kredytowych nie zaistniał. Podkreślić należy, brak świadomości i swobody powzięcia decyzji i wyrażenia woli by uznać złożone oświadczenie woli za nieważne musi być zupełny. W konsekwencji uznać należy, że złożone przez powódkę w dniu 06.10.2011i 26.03.2012r nie były dotknięte wadami oświadczenia woli w rozumieniu art. 82 k.c. i zawarte umowy są ważne, a powództwo należało oddalić.

O kosztach procesu orzeczono na podstawie przepisu art. 102 k.p.c., odstępując od obciążania nimi pozwanej uznając, że zachodzi wypadek szczególnie uzasadniony w rozumieniu art. 102 k.p.c. Jako że sytuacja majątkowa pozwanej nie jest dobra, co zresztą legło u podstaw zwolnienia jej od kosztów sądowych w niniejszym postępowaniu, zobowiązanie pozwanej do zwrotu na rzecz pełnomocnika powódki wysokich kosztów zastępstwa procesowego i kosztów opinii biegłego, obok istniejącego obowiązku spłaty zadłużenia z tytułu umów kredytowych byłoby dla pozwanej dodatkowym, wręcz niemożliwym do zrealizowania obowiązkiem.

W związku z ustanowieniem dla pozwanej pomocy prawnej z urzędu, wobec oświadczenia wyznaczonego pełnomocnika o niepokryciu jego wynagrodzenia w żadnej części, Sąd w punkcie 2. orzeczenia, na podstawie przepisu art. 29 ust. 1 ustawy z dnia

26 maja 1982 roku Prawo o adwokaturze w zw. z § 20 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu, przyznał na rzecz tego pełnomocnika wynagrodzenie w kwocie 2.952,00 zł, ustalone na podstawie § 6 pkt 5 wskazanego powyżej rozporządzenia, powiększone o stawkę należnego podatku od towarów i usług (23 %; § 2 ust. 3 rozporządzenia).

SSR Grzegorz Korfanty